

Васильченко О. М.

<https://orcid.org/0000-0002-2502-8072>

Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»

Моржевська Т. С.

<https://orcid.org/0009-0009-6186-915X>

Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»

НАДІЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС САМОПІДТРИМКИ ТА КРИЗОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЖІНОК З ДІТЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ВИМУШЕНОЇ ЕМІГРАЦІЇ

У статті представлено результати емпіричного дослідження надії як психологічного ресурсу жінок з дітьми, які перебувають в умовах воєнної вимушеної еміграції. Актуальність дослідження зумовлена масштабними міграційними процесами, спричиненими повномасштабною війною в Україні, що супроводжуються значними психологічними викликами для жінок, відповідальних за виховання дітей та забезпечення їхнього благополуччя в нових соціокультурних умовах. Вимушена еміграція пов'язана з переживанням втрати безпеки, звичного соціального середовища, професійної реалізації та визначеності майбутнього, що актуалізує пошук внутрішніх психологічних ресурсів, здатних підтримувати адаптацію та психологічну стійкість особистості.

Метою дослідження є вивчення особливостей надії як психологічного ресурсу жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції. У дослідженні взяли участь 160 жінок, які були змушені залишити Україну після початку повномасштабної війни та на момент проведення дослідження проживали за кордоном. Для збору емпіричних даних використовувалася Шкала диспозиційної надії для дорослих (Adult Hope Scale (AHS)) Ч. Снайдера, яка дозволяє оцінити загальний рівень надії та її основні компоненти: мотивацію досягнення цілей (Agency Thinking) і здатність знаходити шляхи їх реалізації (Pathways Thinking). Згідно результатів дослідження показники здатності знаходити шляхи досягнення цілей децю перевищують показники мотиваційного компонента надії, що свідчить про збереження когнітивних ресурсів планування майбутнього навіть за умов тривалої невизначеності.

Отримані результати дають підстави розглядати надію як важливий ресурс психологічної адаптації та життєстійкості жінок з дітьми у вимушеній еміграції. Особливу роль у підтриманні надії відіграє материнство, яке виступає джерелом життєвих смислів, мотивації та орієнтації на майбутнє. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів для розробки програм психологічної допомоги, спрямованих на зміцнення ресурсів надії, підтримку життєвих цілей та підвищення адаптаційного потенціалу українських жінок, які постраждали від наслідків війни.

Ключові слова: надія, психологічні ресурси, воєнна вимушена еміграція, жінки з дітьми, життєстійкість, психологічна адаптація, Adult Hope Scale, психологічна допомога, емоційна підтримка, психологічне консультування, кризове консультування.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні спричинила одну з найбільших міграційних криз у Європі ХХІ століття, внаслідок чого мільйони громадян були змушені залишити свої домівки та шукати безпечні умови життя за кордоном. Серед вимушених мігрантів переважають жінки з дітьми, які опинилися в ситуації одночасного переживання воєнної травми, втрати звичного соціального середовища, необхідності адаптації до нових культурних

умов та відповідальності за фізичне й психологічне благополуччя своїх дітей. Такі обставини супроводжуються високим рівнем стресу, невизначеністю майбутнього, труднощами соціальної та професійної адаптації, що створює ризики для психологічного благополуччя особистості [7, 1309].

Водночас поряд із негативними наслідками вимушеної еміграції особливого значення набувають внутрішні психологічні ресурси, які

допомагають особистості долати кризові життєві обставини, підтримувати активність та зберігати орієнтацію на майбутнє. Одним із таких ресурсів є надія. У сучасній психології надія розглядається як важливий когнітивно-мотиваційний конструкт, що забезпечує здатність людини формулювати життєві цілі, знаходити шляхи їх досягнення та підтримувати внутрішню мотивацію до дії навіть за умов тривалої невизначеності та стресу.

Для жінок з дітьми, які перебувають у ситуації воєнної вимушеної еміграції, надія може виступати не лише особистісним ресурсом подолання труднощів, але й важливим чинником психологічної стійкості, адаптації та збереження життєвої перспективи. Саме наявність надії дозволяє підтримувати віру в позитивні зміни, знаходити нові життєві можливості та забезпечувати психологічне благополуччя дітей попри складні обставини життя.

Попри значну кількість досліджень, присвячених психологічним наслідкам війни, вимушеної міграції, адаптації та резильєнтності, проблема надії як психологічного ресурсу жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції залишається недостатньо вивченою. Особливої актуальності набуває емпіричне дослідження особливостей надії, її структурних компонентів та ролі у подоланні наслідків вимушеного переміщення. Це зумовлює необхідність проведення досліджень, спрямованих на вивчення надії як важливого ресурсу психологічної адаптації та життєстійкості жінок з дітьми, які постраждали від війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема надії як психологічного ресурсу особистості активно досліджується в межах позитивної психології, психології стресу та адаптації. Теоретичні засади вивчення надії були закладені Ч. Снайдером [10, с. 570], який розглядав її як когнітивно-мотиваційну систему, що складається з двох взаємопов'язаних компонентів: мотивації досягнення цілей (*agency thinking*) та здатності знаходити шляхи їх реалізації (*pathways thinking*). На думку автора, надія є важливим психологічним ресурсом, який забезпечує збереження активності особистості навіть за умов тривалого стресу та невизначеності.

Подальший розвиток концепції надії представлено у працях К. Ранда, Б. Фельдмана, С. Лопеза та інших дослідників [8, с. 401], які довели зв'язок високого рівня надії з психологічним благополуччям, життєстійкістю, успішною адаптацією та ефективними копінг-стратегіями. У дослідженнях вимушеної міграції особливу увагу приділено ролі позитивного бачення майбутнього та життєвих цілей як чинників подолання наслідків

травматичного досвіду. Так, Д. Сілове, К. Міллер, А. Расмуссен [9, с. 129] та Дж. Беррі [6, с. 5] підкреслюють, що збереження надії та орієнтації на майбутнє є важливою умовою психологічного відновлення мігрантів і біженців.

У сучасній українській психології значний внесок у вивчення психологічних ресурсів особистості зробили Т. Титаренко, С. Максименко, В. Горбунова, І. Бех, Л. Бурлачук та інші науковці. Т. Титаренко розглядає життєву перспективу та життєтворення як важливі механізми подолання кризових ситуацій, наголошуючи на ролі особистісних ресурсів у відновленні життєвих смислів і конструюванні майбутнього. За О. Васильченко [2, с.353; 3; 4] встановлено, що сформована система особистісної ідентичності сприяє самоактуалізації жінок та підтримує їх здатність до життєвого самовизначення в умовах соціальних трансформацій. У подальших дослідженнях О. Васильченко та Г. Валенса [2, с. 360] довели, що гармонізація системи ідентичності українських жінок виступає важливим чинником подолання життєвих викликів та збереження психологічної цілісності в кризових умовах.

Важливими для розуміння ресурсів адаптації вимушених мігрантів є дослідження І. Сингаївської [5, с. 473], яка виявила позитивний зв'язок між резильєнтністю та баченням майбутнього в наративах українців, переміщених за кордон через війну. Авторка підкреслює, що здатність зберігати позитивні очікування щодо майбутнього виступає одним із ключових чинників психологічної адаптації в умовах вимушеної міграції. В інших роботах І. Сингаївської також доведено важливу роль життєстійкості, копінг-стратегій та особистісних ресурсів у подоланні наслідків воєнного стресу.

Окремий напрям досліджень представлено роботами Л. Байси та І. Сингаївської [1], присвяченими психологічним особливостям матерів у вимушеній еміграції. Авторки встановили, що переживання самотності, дефіцит соціальної підтримки та невизначеність майбутнього негативно впливають на адаптацію жінок за кордоном. Водночас наявність внутрішніх ресурсів, життєвих цілей та позитивних очікувань щодо майбутнього сприяє подоланню труднощів та підтриманню психологічного благополуччя.

Таким чином, результати сучасних досліджень свідчать про важливу роль надії, життєвої перспективи, резильєнтності та інших психологічних ресурсів у процесі адаптації особистості до наслідків війни та вимушеної міграції. Водночас недостатньо вивченими залишаються особливості

надії як психологічного ресурсу саме жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Постановка завдання. Емпірично дослідити особливості надії як психологічного ресурсу жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні взяли участь 160 жінок з дітьми, які були змушені залишити Україну після початку повномасштабної війни та на момент проведення дослідження проживали за кордоном. Вибірка охоплювала респонденток різного віку, сімейного стану, професійного статусу та країн перебування, що дало змогу дослідити особливості надії як психологічного ресурсу в умовах воєнної вимушеної еміграції.

Для досягнення мети дослідження було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів. Теоретичну основу становили аналіз, узагальнення та систематизація наукової літератури з проблем психологічних ресурсів особистості, надії, адаптації та вимушеної міграції.

Основним інструментом емпіричного дослідження стала Шкала диспозиційної надії для дорослих (Adult Hope Scale (AHS)), розроблена Ч. Снайдером [11, с. 249] та співавторами. Методика ґрунтується на когнітивній теорії надії та дозволяє оцінити загальний рівень надії як психологічного ресурсу особистості, а також два її структурні компоненти: Agency Thinking (мотиваційний компонент, що відображає віру людини у власну здатність досягати поставлених цілей) та Pathways Thinking (когнітивний компонент, що характеризує здатність знаходити шляхи та способи досягнення цих цілей).

Україномовна версія опитувальника була підготовлена із застосуванням процедури прямого та зворотного перекладу відповідно до міжнародних рекомендацій щодо адаптації психодіагностичних методик. Шкала містить 12 тверджень, із яких 8 є діагностичними, а 4 виконують функцію заповнювачів. Загальний показник надії визначався шляхом підсумовування балів за вісьмома діагностичними пунктами.

Психометричний аналіз продемонстрував високий рівень внутрішньої узгодженості методики у досліджуваній вибірці. Коефіцієнт α Кронбаха для загальної шкали становив 0,943, для субшкали Agency Thinking – 0,926, для субшкали Pathways Thinking – 0,880, що свідчить про високу надійність інструменту та можливість його використання для дослідження надії у жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції.

Обробка емпіричних даних здійснювалася із застосуванням методів описової статистики. Для

аналізу результатів було розраховано середні значення (M), стандартні відхилення (SD), мінімальні та максимальні показники, а також визначено розподіл респонденток за рівнями надії. Отримані результати дали змогу оцінити особливості функціонування надії як психологічного ресурсу в умовах тривалої вимушеної міграції (табл. 1).

Аналіз результатів дозволив оцінити загальний рівень надії, а також її структурні компоненти – мотиваційний (Agency Thinking) та когнітивний (Pathways Thinking).

Таблиця 1

Описова статистика показників Hope Scale

Показник	M	SD	Min	Max
Agency Thinking	21.48	6.94	4	32
Pathways Thinking	21.78	5.75	11	32
Загальний рівень надії	43.26	12.18	15	64

Результати дослідження показали, що середній показник загального рівня надії у вибірці становить $M = 43.26$ ($SD = 12.18$), що відповідає верхній межі середнього рівня та свідчить про загалом збережений потенціал позитивної орієнтації на майбутнє серед жінок, які перебувають у вимушеній еміграції через війну.

Аналіз субшкал засвідчив відносно високі показники як мотиваційного, так і когнітивного компонентів надії. Середнє значення за шкалою Agency Thinking становило 21.48 бала ($SD = 6.94$), що вказує на збереження у більшості респонденток віри у власну здатність досягати поставлених цілей та підтримувати активність навіть в умовах життєвих труднощів. Середній показник за шкалою Pathways Thinking дорівнював 21.78 бала ($SD = 5.75$), що свідчить про достатньо розвинену здатність знаходити шляхи вирішення проблем та реалізації життєвих планів.

Деяко вищі показники когнітивного компонента порівняно з мотиваційним можуть свідчити про те, що жінки здатні бачити можливі шляхи досягнення бажаних результатів, однак їхня впевненість у власних силах інколи залишається вразливою через тривалий вплив стресових факторів війни, вимушеної міграції та відповідальності за дітей.

Аналіз рівнів надії показав, що лише 10,0 % жінок характеризуються низьким рівнем надії. Майже половина респонденток (45,0 %) продемонструвала середній рівень, а ще 45,0 % – високий рівень надії (табл. 2).

Отримані результати свідчать, що переважна більшість учасниць дослідження зберігає здатність орієнтуватися на майбутнє, формувати

Таблиця 2

Розподіл респонденток за рівнями надії

Рівень надії	n	%
Низький	16	10.0
Середній	72	45.0
Високий	72	45.0
Разом	160	100.0

життєві цілі та підтримувати мотивацію до їх досягнення попри складні обставини вимушеної еміграції. Високий рівень надії майже у половини вибірки вказує на значний адаптаційний потенціал жінок та наявність внутрішніх ресурсів для подолання життєвих труднощів.

Особливий інтерес становить той факт, що високий рівень надії зберігається навіть за умов тривалого перебування за кордоном, професійної невизначеності, необхідності адаптації до нової культури та одночасного виконання материнських обов'язків. Це дозволяє розглядати надію як один із провідних психологічних ресурсів, що підтримує процес адаптації та сприяє збереженню життєвої перспективи.

Отримані результати свідчать про те, що надія виступає важливим психологічним ресурсом жінок з дітьми, які перебувають у вимушеній війсьній еміграції. Незважаючи на пережитий травматичний досвід війни, втрату звичного життєвого середовища, необхідність адаптації до нових соціокультурних умов та високий рівень відповідальності за дітей, більшість респонденток демонструють середній або високий рівень надії. Це підтверджує положення когнітивної теорії Ч. Снайдера про те, що надія є не лише емоційним переживанням, а й системою цілеспрямованого мислення, яка забезпечує здатність особистості зберігати активність і спрямованість на майбутнє навіть за несприятливих обставин.

Виявлений середній показник надії ($M = 43.26$) свідчить про достатньо високий адаптаційний потенціал досліджуваної групи. Особливий інтерес становить той факт, що показники субшкали Pathways Thinking виявилися дещо вищими за показники Agency Thinking. Це може свідчити про те, що жінки в умовах вимушеної еміграції здатні знаходити можливі способи розв'язання життєвих проблем, однак їхня впевненість у власних силах та можливостях реалізації цих планів залишається менш стійкою. Подібна тенденція є характерною для осіб, які перебувають у ситуації тривалої невизначеності та обмеженого контролю над зовнішніми обставинами.

Отримані результати узгоджуються з дослідженнями Д. Сілове, К. Міллера та А. Расмуссена,

які наголошують, що збереження життєвих цілей і позитивної орієнтації на майбутнє є одним із ключових чинників психологічної адаптації вимушених мігрантів. Автори підкреслюють, що навіть за умов переживання травматичних подій наявність життєвих планів і віри у можливість позитивних змін сприяє зниженню психологічного дистресу та підвищенню життєстійкості.

Результати дослідження також підтверджують висновки українських науковців щодо значення психологічних ресурсів у подоланні наслідків війни. Так, І. Сингаївська та І. Коцюбинська встановили, що резильєнтність українців, які перебувають за кордоном через війну, безпосередньо пов'язана з позитивним баченням майбутнього. Наші дані розширюють ці висновки, демонструючи, що надія є одним із психологічних механізмів підтримання такого бачення майбутнього.

Важливими є також результати досліджень О. Васильченко та Г. Валенси, які довели, що гармонізована система ідентичності українських жінок виступає важливим ресурсом подолання життєвих криз. Можна припустити, що високий рівень надії у значної частини респонденток пов'язаний із збереженням особистісної цілісності, життєвих смислів та здатності бачити перспективи власного розвитку навіть в умовах вимушеної еміграції.

На нашу думку, особливу роль у підтриманні надії відіграє материнство. Відповідальність за дітей часто виступає джерелом життєвих смислів, мотивації та орієнтації на майбутнє. У багатьох респонденток саме благополуччя дітей є головною метою, навколо якої вибудовується система життєвих планів і рішень. Таким чином, материнська роль може виконувати не лише навантажувальну, але й ресурсну функцію, підтримуючи здатність жінок долати труднощі та зберігати психологічну стійкість.

Водночас наявність 10 % респонденток із низьким рівнем надії свідчить про існування групи підвищеного психологічного ризику. Для цих жінок можуть бути характерними переживання безпорадності, труднощі життєвого планування, знижена віра у власні можливості та песимістичне бачення майбутнього. Це вказує на необхідність розробки спеціалізованих програм психологічної допомоги, спрямованих на відновлення ресурсів надії, посилення відчуття особистісної ефективності та підтримку життєвої перспективи.

Загалом результати дослідження підтверджують, що надія є важливим ресурсом психологічної адаптації жінок з дітьми в умовах війсьної вимушеної еміграції. Вона сприяє збереженню

життєвих цілей, підтримує мотивацію до подолання труднощів та виступає одним із чинників психологічної стійкості в умовах тривалої невизначеності. Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення взаємозв'язку надії з часовою перспективою, соціальною підтримкою, резильєнтністю та психологічною адаптацією українських жінок, які постраждали від наслідків війни.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють розглядати надію як важливий психологічний ресурс жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції. Встановлено, що більшість респонденток демонструють середній та високий рівні надії, що свідчить про збереження здатності орієнтуватися на майбутнє, формувати життєві цілі та підтримувати мотивацію до їх досягнення попри складні життєві обставини, пов'язані з війною та вимушеним переміщенням.

За результатами застосування Шкали диспозиційної надії для дорослих (Adult Hope Scale (AHS)) Ч. Снайдера середній показник загального рівня надії становив 43,26 бала ($SD = 12,18$). Виявлено, що 45,0 % жінок мають високий рівень надії, 45,0 % – середній і лише 10,0 % – низький. Отримані дані свідчать про значний адаптаційний потенціал досліджуваної вибірки та наявність внутрішніх ресурсів для подолання наслідків воєнної кризи.

Аналіз структурних компонентів надії показав відносно високий розвиток як мотиваційного компонента (Agency Thinking), так і здатності знаходити шляхи досягнення цілей (Pathways Thinking). Дещо вищі показники когнітивного компонента свідчать про те, що жінки здатні бачити можливості вирішення життєвих проблем навіть в умовах невизначеності, хоча їхня впевненість у власних силах може залишатися вразливою через тривалий вплив стресових факторів.

Отримані результати підтверджують, що надія виступає важливим чинником психологічної адаптації, життєстійкості та збереження позитивної життєвої перспективи. Особливу роль у підтриманні надії відіграє материнство, яке надає життю додаткового смислу, підтримує мотивацію до подолання труднощів та сприяє збереженню орієнтації на майбутнє.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів для розробки програм психологічної допомоги та психосоціальної підтримки українських жінок з дітьми, які перебувають у вимушеній еміграції. Враховуючи встановлену роль надії як одного з ключових ресурсів адаптації, доцільним є впровадження консультативних та психоосвітніх програм, спрямованих на зміцнення віри у власні можливості, розвиток навичок самопідтримки, усвідомлення особистісних ресурсів, формування реалістичних життєвих цілей та позитивного бачення майбутнього. Важливим напрямом психологічного консультування є також підтримка балансу між турботою про дітей і власними потребами жінки, профілактика емоційного виснаження та посилення відчуття контролю над власним життям.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням взаємозв'язків між надією, часовою перспективою, соціально-психологічною адаптацією, резильєнтністю, соціальною підтримкою та посттравматичним зростанням жінок з дітьми в умовах воєнної вимушеної еміграції. Особливий інтерес становить проведення лонгітюдних досліджень, які дозволять простежити динаміку надії на різних етапах адаптації до життя в новому соціокультурному середовищі та оцінити ефективність психологічних інтервенцій, спрямованих на розвиток ресурсів надії.

Список літератури:

1. Байса Л. В., Сингаївська І. В. Психологічна допомога мамам, які перебувають у вимушеній еміграції з дітьми через війну в Україні. *Забезпечення психологічної підтримки та адаптації українців у повоєнний період*: тези доповідей Міжнародної наук.-практ. конф. (Київ, 21–22 листопада 2024 р.). Київ : Університет «КРОК», 2024. URL: <https://conf.krok.edu.ua/PPSAU/PPSAU-2024/paper/view/2699>
2. Васильченко О. М., Валенса Г. А. Гармонізація системи ідентичності українських жінок в умовах життєвих викликів: інтегративний підхід. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 4(80). С. 353–362. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-80-353-362>
3. Міщенко Р. А., Васильченко О. М. Соціально-психологічні аспекти адаптації жінок у вимушеній міграції під час війни. *Забезпечення психологічної підтримки та адаптації українців у повоєнний період*: тези доповідей Міжнародної наук.-практ. конф. (Київ, 21–22 листопада 2024 р.). Київ : Університет «КРОК», 2024. URL: <https://conf.krok.edu.ua/PPSAU/PPSAU-2024/paper/view/2689>
4. Петренко І. М., Васильченко О. М. Вплив психологічних чинників війни на ідентичність жінок. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку*: тези доповідей VII Міжнародної конференції (Київ, 4 грудня 2025 р.). Київ : Університет «КРОК», 2025. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2025/paper/view/3132>

5. Сингаївська І. В., Чистякова М. О. Міжнародний досвід інтеграції вимушених переселенців під час війни. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 1(77). С. 473–480. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-473-480>
6. Berry J. W. Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology*. 1997. Vol. 46, № 1. P. 5–34. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
7. Fazel M., Wheeler J., Danesh J. Prevalence of serious mental disorder in 7000 refugees resettled in western countries: A systematic review. *The Lancet*. 2005. Vol. 365, № 9467. P. 1309–1314. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(05\)61027-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(05)61027-6)
8. Feldman D. B., Snyder C. R. Hope and the meaningful life: Theoretical and empirical associations between goal-directed thinking and life meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*. 2005. Vol. 24, № 3. P. 401–421. DOI: <https://doi.org/10.1521/jscp.24.3.401.65616>
9. Miller K. E., Rasmussen A. The mental health of civilians displaced by armed conflict: An ecological model of refugee distress. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*. 2017. Vol. 26, № 2. P. 129–138. DOI: <https://doi.org/10.1017/S2045796016000172>
10. Snyder C. R., Harris C., Anderson J. R., Holleran S. A., Irving L. M., Sigmon S. T., Yoshinobu L., Gibb J., Langelle C., Harney P. The will and the ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1991. Vol. 60, № 4. P. 570–585. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.4.570>
11. Snyder C. R. Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*. 2002. Vol. 13, № 4. P. 249–275. DOI: https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1304_01

Vasylchenko O. M., Morzevska T. S. HOPE AS A PSYCHOLOGICAL RESOURCE FOR SELF-SUPPORT AND CRISIS COUNSELING FOR WOMEN WITH CHILDREN IN THE CONTEXT OF WAR-INDUCED FORCED EMIGRATION

The article presents the results of an empirical study of hope as a psychological resource among women with children living in conditions of war-related forced migration. The relevance of the study is determined by the large-scale migration processes caused by the full-scale war in Ukraine, which have created significant psychological challenges for women responsible for the care and well-being of their children in new sociocultural environments. Forced migration is associated with the loss of safety, disruption of social networks, difficulties in professional realization, uncertainty about the future, and the necessity of adapting to new living conditions. These circumstances increase the importance of identifying internal psychological resources that support adaptation, resilience, and psychological well-being.

The aim of the study was to investigate the characteristics of hope as a psychological resource among women with children in conditions of war-related forced migration. The study involved 160 Ukrainian women who were forced to leave Ukraine after the outbreak of the full-scale war and were residing abroad at the time of data collection. The Adult Hope Scale (AHS) developed by C. R. Snyder was used as the primary research instrument. The scale assesses the overall level of hope as well as its two key components: Agency Thinking, reflecting motivation and determination to achieve goals, and Pathways Thinking, reflecting the perceived ability to generate effective routes toward goal attainment.

The results showed that the findings revealed slightly higher scores on the Pathways Thinking subscale compared to Agency Thinking, suggesting that participants generally retained the ability to identify possible ways of achieving their goals, although their confidence in personal efficacy was somewhat more vulnerable under prolonged stress and uncertainty.

The findings indicate that hope serves as an important psychological resource supporting adaptation, resilience, and future orientation among women with children affected by war-related forced migration. Motherhood appears to play a particularly significant role in sustaining hope, providing meaning, motivation, and a sense of purpose. The practical value of the study lies in its contribution to the development of psychological support programs aimed at strengthening hope, promoting adaptive coping, and enhancing the psychological well-being of Ukrainian women displaced by war.

Keywords: hope, psychological resources, war-related forced migration, women with children, resilience, psychological adaptation, Adult Hope Scale, psychological support, emotional support, psychological counseling, crisis counseling.

Дата першого надходження статті до видання: 30.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.09.2026